

kimondott szavakat, viszont annyival rosszabb, hogy kevesebb épül az érzelmek és a gondolatok megjátszására.

Kétségtelen, a közönséget ezúttal nem is annyira Shakespeare és nem a nagynevű stratfordi együttes, mint inkább a mozivásznonról ismert, világhírű színész-házaspár vonzotta a színházba. Érthető emberi vágy ezeket élő valóságukban csupán látni is, hát még játékukban gyönyörködni.

Eleve tudva, hogy nem írói remekművet, hanem valami különleges színpadi csemegét találnak elibe s azt is, hogy a nyelvtudás hiánya átugorhatatlan akadály, a közönséget nem érte kiábrándulás. Az előadások befejeztével végeszakadat-

lan tapssal ünnepelte s vagy tizenötösör is függöny elé szólította kedvenceit.

MUTATVÁNY

Amikor híret vettük a stratfordi Shakespeare emlékszínház vendégszereplésének, sehogy sem fért a fejünkbe, miért a „Titus Andronicus”-szal és miért nem a nagy angol drámaíró valamelyik jólismert remekével, például a „Hamlet”-tal lépnek elének?

Most, hogy az előadást végignéztük, jobban értjük a dolgot. A nyelvtudás hiánya akkora akadály, hogy Shakespeare legjobb ismerői se tudták volna igazán élvezni az előadás egyes mozzanatait és egészét. Így talán mégis jogosult a különörsre helyezni a hangsúlyt.

Ezzel azonban az előadás értéke vesztített fajsúlyából és inkább ragyogó mutatvány volt, mintsem mélységeket kutató művészet.

SULHÓF JÓZSEF

A VAJDASÁGI SZÍNHÁZAK ÜNNEPI SZEMLÉJE

Talán különösnek tűnt a beavattottak előtt, hogy közvetlenül a noviszádi Sztérija Játékok után Zomborban megtartották a vajdasági színházak ünnepi szemléjét. Voltak, akik felvetették a kérdést, minek az országos jelentőségű színházi szemle után a jóval szűkebb kört érdek-

lő vajdasági felvonulás. Dehát Vajdaságnak sokszor jut különleges szerep, sokszor kell külön utakon járnia, sokszor kell utat törnie a művelődés és művészet különféle vonatkozásaiban. A vajdasági színházak eddigi fesztiváljai elvezettek a Sztérija játékokhoz. Most tovább

mennek a megkezdett úton új célok felé.

Szám adatok bizonyítják, hogy a vajdasági színházak vállalkoztak legtöbbször arra, hogy a hazai színműnek teret adjanak. A Sztérija Játékok révén azután országos mozgalommá tették a gondolatot, hogy a hazai színműveket színpadra kell segíteni. A színműirodalom ezzel elindult a fejlődés és fellendülés útján. Most újabb lépéssel mennek előre a vajdasági színházak. A jövő évi szemlére gyermek- és ifjúsági színművekkel készülnek, hangsúlyt adva ennek a nálunk nagyon is mellőzött műfajnak és nevelőeszköznek. A következő évre pedig a mai tárgyú hazai vígjátékokat vonultatják fel a szemlén.

Közben, az idén, csak azért rendezték meg a játékokat, hogy fenn-tarsák a folytonosságot. Tavaly elmaradt az éveken át minden idény végén megtartott felvonulás. Sztérija-év volt ez, a vajdasági fesztiválokból kialakult Sztérija Játékokat avatták. A legjobb vajdasági együttesek is felléptek. Nem volt hát értelme, hogy ugyanezek az együttesek ugyanazokkal a színdarabokkal még vajdasági keretben is összecsdüljenek. Az idén azonban a Sztérija Játékok előzetes bírálóbizottsága mellőzött néhány nagyon jó vajdasági előadást. Ezekből rendeztek azután szemlét Zomborban, ahogy erre a szemlére ment el vendégszerepelni a beográdi 212-es kamaraszínház és a beográdi Nemzeti Színház is, mivel egyiknek a műsorán sem volt hazai színmű, tehát egyik sem léphetett fel a Sztérija Játékokon. Azután itt szerepelt a noviszádi opera együttes is, mert a Játékok menetében nem jutott idő arra, hogy egy kis zenével pihenőt teremtsen a sötétnél sötétebb és súlyosnál súlyosabb drámák közben.

Ezekből a Noviszádon meg nem tartott előadásokból alakult ki a zombori szemle játékrendje. Az első héten a vajdasági hivatásos színházak vonultak fel, ez volt a fesztivál lényege. Kissé tarka szemle volt, a

színházak nem készültek rá, csak legjobb vagy pillanatnyilag legérettebb előadásukat hozták el. Egy kicsit furcsa volt, hogy a noviszádi színház például nem a *Mennyei osztaggal* szerepelt, noha márcsak azért is érdekes volna, mert szerzője, Gyorgye Lebovics zombori, és azért is, mert a Sztérija Játékokon a legjobb ideji színműnek bizonyult. De az idén a vajdasági játékoknak nem akartak hazai jelleget adni. Ezért a noviszádi színház a *Vajdaság költői panorámával* és Annouil *Colombájával* lépett fel, a szubotícai magyar együttes Barta *Zsuzsáját*, a horvát együttes Vojnovics *Ekvinoációját* mutatta be. Csak a zrenyanini, zombori és topolyai együttes vitte a zombori közönség — mint felebbezési forum — elé azokat a mai hazai darabokat és előadásokat, amelyek a Sztérija Játékok előzetes bizottsága előtt „megmérettek és könnyűnek találtattak”.

A zombori közönség helyt adott a felebbezésnek. Mivel az „előzetes bírálóbizottság” nem közölte indokait, vele nem szállhattak vitába. Kétségtelen azonban, hogy Joszip Lesics *Megbélyegzett* című színműve a zrenyanini színház előadásában és Bora Hanauzka rendezésében komoly figyelmet érdemelt. Különös, sokszor vizuális rádiójátékul ható, szaggatott jelenetekből álló mű és előadás volt, de a rendező és a zrenyanini színészek érdekes, ötletes, fordultatos és nagyon szívbemarkoló játékkal kerekítették ki a helyenként fogyatékos színművet, és egykét alakítás sokáig emlékezetében marad a zombori közönségnek. A zombori együttes is kísérleti művel lépett fel, Branivoj Gyorgyevics fiatal szerző *Sarokház* című első jelentős művét adta elő. De nemcsak szerzőt avatott, Zora Tanurdzics fiatal rendezőnőnek is ez volt a vizsgálóelőadása, s a legkitűnőbb eredménnyel nyerte el a diplomát. Meglepő volt, hogy ez a kis vidéki együttes, amelyet még nem kapott szárnyra semmiféle hír, milyen érett csiszolt, gördülékeny előadásban jut-

tatott szóhoz egy új szerzőt. A rendezőnek és a szereplőknek közös érdeme, hogy a szöveg helyenként papírmasé alakjai hús és vér emberekké váltak, kiformált és differenciált alakokká, akikből valóság áradt. A topolyai magyar együttes Velimir Szubotics *Emberek* című drámáját adta elő Garay Béla rendezésében. Régen láttunk ettől az együttestől ilyen mélységesen emberi, ennyi szívvel és könnyel telj alakításokat, és ha nem is kiegyensúlyozott az öszszetététele, ha vannak is még színészek, akik aligha vetkőzik le valaha is a műkedvelői modorosságot, sallangokat, szürkeséget, néhány művészi nagy alakítás teljes sikerre vitte az érdekes, jól megírt színművet.

A szuboticaí színház nem nagy sikerrel szerepelt. Barta egészen jó, épkezláb vígjátékából népszínművet csinált. A *Zsuzsi* éppen az ellenkezője lett annak, amit dr. Branko Gavella, a kiváló zágrábi rendező tett Szlávko Kolár *A testem az enyém* című népszínművével. Itt egy jó szövegkönyvből vált érthetlennül és indokolatlanul népszínmű, dr. Gavella egy népszínmű színekre hajlamos drámából csinált paraszt tárgyú lélektani drámát. A Zsuzsi szereplőinek jó játéka, emberi alakjai és néhány remekbe szabott epi-

zód szerepe sem tudták ellensúlyozni az indokolatlan hatásvadászatot. Es bizony, valljuk be, a horvát együttes *Ekvinociója* sem juttatta kifejezésre Vojnovics reális képeit és komoly mondanivalóját.

De talán nem is ez a lényeg. A vajdasági színházak fesztiválja azt mutatta meg, hogy ezek az együttesek egészen komoly átlagszínvonalon vannak; az egyszerű, pátoszmentes hang, a játék közvetlensége, az elmélyült alakítás nálunk nemcsak fővárosi színházak kiváltsága, hanem a vidéki együttesekben is érvényesül. Sok jó rendezést, jó alakítást, ötletes színpad-képet láttunk Zomborban. És a magam részéről hozzátehetem, hogy noha a Szétrija Játékok európai színvonalú nagy előadásai után mentem Zomborba, nem éreztem súlyos zökkenőt, nem kellett csökkentenem igényeimet és az akaratlan összehasonlításokban nem volt okom, hogy a vajdasági színházakat — általában — elmarasztaljam.

Mindenképpen megállapíthatjuk, hogy a vajdasági szemlék nemcsak indokolták, hanem színházi életünk, irodalmunk számára és a színházak szerepének érvényesítésében nélkülözhetetlen serkentő eszközzé is váltak.

